

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Mirosław Major

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2021 roku w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

odwołania **S. H.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.**

z dnia 24.11.2020 r., znak (...)

w sprawie **S. H.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.**

o prawo do dodatku pielęgnacyjnego

zmienia zaskarżoną decyzję o tyle, że przyznaje S. H. prawo do dodatku pielęgnacyjnego od 01 marca 2020 r.

(-) M. M.

UZASADNIENIE

Decyzją z 24 listopada 2020r. ((...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P., na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020r., poz. 53 ze zm.), po rozpoznaniu wniosku z 1 października 2020r., przyznał S. H. dodatek pielęgnacyjny przy emeryturze od 1 października 2020r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Dodatek pielęgnacyjny został ustalony do 30 listopada 2021r. i wyniósł 229,91 zł miesięcznie, a świadczenie emerytalne od 1.10.2020r. wyniosło 1674,89 zł (łącznie 1904,80 zł).

S. H. wniósł odwołanie od ww. decyzji wskazując, iż „jest zmuszony odwołać się od daty przyznania mu dodatku pielęgnacyjnego ze względu na to, że lekarz orzecznik ZUS orzekł jego niezdolność do samodzielnej egzystencji od 1 marca 2020r.”. Tymczasem ZUS prawo do dodatku pielęgnacyjnego przyznał wnioskodawcy dopiero od 1 października 2020r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. ZUS wskazał, że w dniu 1 października 2020r. S. H. złożył w organie rentowym wniosek o dodatek pielęgnacyjny. Wraz z tym wnioskiem nie złożył oświadczenia (tzw. druk ERO) wyrażającego wolę wnioskodawcy, aby organ rentowy – w związku z obowiązywaniem stanu zagrożenia epidemicznego – przyznał S. H. dodatek pielęgnacyjny od dnia spełnienia wymaganych warunków, nie wcześniej jednak niż od 1 marca 2020r., tj. w myśl art. 31 zy⁹ ustawy covidowej. Jak wskazał dalej organ rentowy, zgodnie z informacją zawartą na ww. druku, oświadczenie należy złożyć wraz z wnioskiem o przyznanie prawa do dodatku pielęgnacyjnego lub przed dniem uprawomocnienia się decyzji wydanej w wyniku rozpatrzenia wniosku w sprawie. Ponadto, organ rentowy podniósł, że swój wniosek

o przyznanie prawa do dodatku pielęgnacyjnego od 1 marca 2020r. S. H. uzasadniał jedynie tym, iż lekarz orzecznik uznał wnioskodawcę za osobę niezdolną do samodzielnej egzystencji od ww. dnia, tj. 1 marca 2020r. Wnioskodawca zatem nie powoływał się na utrudnienia związane z obowiązującym stanem zagrożenia epidemicznego.

Sąd ustalił, co następuje:

S. H. urodził się (...)

Decyzją z 2 stycznia 2018r. (znak: (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (działając z urzędu) przyznał odwołującemu prawo do emerytury od 16 grudnia 2017r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. W związku z powyższym ustalo prawo do reny z tytułu niezdolności do pracy, którą odwołujący pobierał we wcześniejszym okresie. Emerytura została obliczona w myśl zasad wynikających z art. 26 ustawy emerytalnej i wyniosła 1419,55 zł brutto miesięcznie (k. 249 akt ZUS).

W dniu 1 października 2020r. S. H. złożył w organie rentowym dokumentację medyczną.

Pismem z 12 października 2020r., „w nawiązaniu do nadesłanej dokumentacji medycznej” organ rentowy zwrócił się do odwołującego z prośbą o „nadesłanie wniosku i doprecyzowanie o jakie świadczenie się ubiega”. Zakład poinformował odwołującego, że „w przypadku, gdy chce Pan ubiegać się o ustalenie uprawnień do dodatku pielęgnacyjnego należy złożyć pisemny wniosek”. Jako podstawę prawną powołano art. 118 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz § 29 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczeni emerytalno-rentowe (k. 254 akt ZUS). Powyższe pismo zostało przez odwołującego odebrane w dniu 16 października 2020r.

W ww. piśmie Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie zawarł żadnej informacji, ani pouczenia o tym, że z uwagi na trwający w Polsce stan epidemii koronawirusa możliwe jest przyznanie, przeliczenie lub podjęcie wypłaty świadczenia za cały okres, w którym obowiązywał stan zagrożenia epidemicznego lub stan epidemii, lecz nie wcześniej niż od 1 marca 2020r. (art. 31zy9 ustawy covidowej) i że stosowne oświadczenie w tym zakresie należały złożyć na odpowiednim formularzu (tzw. druk ERO).

W odpowiedzi na powyższe pismem z 20 października 2020r. S. H. wskazał, iż zwraca się z prośbą o przyznanie mu prawa do dodatku pielęgnacyjnego (k. 255 akt ZUS).

Orzeczeniem z 5 listopada 2020r. lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że odwołujący jest niezdolny do samodzielnej egzystencji do 30 listopada 2021r., przy czym niezdolność ta istniała na dzień 1 marca 2020r. (k. 257 akt ZUS). W orzeczeniu LO ZUS wskazał, że odwołujący wymaga długotrwałej opieki i pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych z uwagi na objawy poudarowe u osoby z miażdżycą. Powyższe orzeczenie zostało wysłane do odwołującego i doręczone mu w dniu 9 listopada 2020r.

Na tej podstawie - zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzją z 24 listopada 2020r. ZUS - po rozpoznaniu wniosku z 1 października 2020r. - przyznał odwołującemu prawo do dodatku pielęgnacyjnego przy emeryturze od 1 października 2020r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Dodatek pielęgnacyjny został przyznany do 30 listopada 2021r.

W ww. decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych również nie zawarł żadnej informacji, ani pouczenia o tym, że z uwagi na trwający w Polsce stan epidemii koronawirusa możliwe jest przyznanie, przeliczenie lub podjęcie wypłaty świadczenia za cały okres, w którym obowiązywał stan zagrożenia epidemicznego lub stan epidemii, lecz nie wcześniej niż od 1 marca 2020r. (art. 31zy⁹ ustawy covidowej) i że stosowne oświadczenie w tym zakresie należały złożyć na odpowiednim formularzu (tzw. druk ERO).

W dniu 30 grudnia 2020r. (wpływ do ZUS) S. H. złożył wniosek o wypłatę dodatku pielęgnacyjnego już od 1 marca 2020r., wskazując, iż ta data (1.03.2020r.) wynika z orzeczenia lekarza orzecznika (k. 5 akt sądowych). Jednocześnie

osobnym pismem z tej samej daty S. H. złożył odwołanie od decyzji z 24 listopada 2020r., kwestionując datę przyznania mu dodatku pielęgnacyjnego.

Decyzją z 13 stycznia 2021r. (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P., na podstawie art. 133 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020r., poz. 53 ze zm.) oraz art. 31zy⁽⁹⁾ ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U.2020.374), zwana dalej ustawą covidową, po rozpoznaniu wniosku z 30 grudnia 2020r. odmówił S. H. prawa do wyrównania dodatku pielęgnacyjnego od 1 marca 2020r.

Dowód: decyzja z 2 stycznia 2018r., dokumentacja medyczna, pismo z 12 października 2020r., pismo z 20 października 2020r., orzeczenie LO ZUS z 5 listopada 2020r., decyzja z 24 listopada 2020r., decyzja z 13 stycznia 2021r. – w aktach pozwanego; wniosek z 29 grudnia 2020r. (wpływ do ZUS - 30 grudnia 2020r. – k. 5 akt sądowych)

Formularz/ druk ERO, wymagany przez ZUS (do pobrania na stronie internetowej organu rentowego), którego brak stanowił podstawę odmowy przez organ rentowy przyznania wnioskodawcy dodatku pielęgnacyjnego już od 1 marca 2020r. składa się z dwóch stron. Pierwsza z nich zawiera:

1. Instrukcję wypełniania następującej treści: „wypełnij ten formularz, jeśli chcesz, abyśmy – w związku z obowiązywaniem stanu zagrożenia epidemicznego/ stanu epidemii związanych z (...)19, w zależności od tego, o co wnioskujesz:

- przyznali Ci świadczenie,
- ponownie ustalili wysokość przyznanego Ci świadczenia,
- podjęli wypłatę przyznanego Ci świadczenia

od dnia spełnienia wymaganych warunków, nie wcześniej jednak niż od 1 marca 2020r.”,

2. Dane wnioskodawcy takie jak:

- pesel,
- rodzaj, seria i numer dokumentu tożsamości,
- imię i nazwisko,
- numer telefonu,

3. Oświadczenie dotyczące wniosku o przyznanie, ponowne ustalenie wysokości lub podjęcie wypłaty świadczenia z konkretnego dnia (datę tę wypełnia wnioskodawca – zawarto wskazówkę „podaj datę sporządzenia tego wniosku”),

4. następnie zawarte jest oświadczenie następującej treści:

„W związku z wnioskiem oświadczam, że wnoszę o:

-przyznanie świadczenia, o które wnioskuję, od dnia spełnienia wymaganych warunków, nie wcześniej niż od 1 marca 2020 r.

- ponowne ustalenie wysokości przyznanego mi świadczenia, od dnia spełnienia wymaganych warunków, nie wcześniej niż od 1 marca 2020 r.

- podjęcie wypłaty przyznanego mi świadczenia, od dnia spełnienia wymaganych warunków, nie wcześniej niż od 1 marca 2020 r.

- podjęcie wypłaty przyznanego mi świadczenia od miesiąca wskazanego we wniosku, nie wcześniej niż od 1 marca 2020 r. (zaznacz tę opcję, jeśli zawiesiliśmy Ci świadczenie na Twój wniosek i we wniosku o podjęcie wypłaty, wskazałeś miesiąc od którego ma być wypłacone świadczenie)

Jeśli oświadczenie składasz później niż wniosek w sprawie świadczenia – podaj placówkę ZUS, w której złożyłeś wniosek.”

5. data wypełnienia formularza ERO.

Druga strona formularza ERO zawiera natomiast informację o następującej treści:

„1. Jeśli nie później niż w ciągu 30 dni po ustaniu obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii związanych z (...)19 zgłosiłeś wniosek o przyznanie, ponownie ustalenie wysokości lub podjęcie wypłaty emerytury, renty lub innego świadczenia o charakterze długoterminowym (np. świadczenia uzupełniającego przysługującego osobom niezdolnym do samodzielnej egzystencji czy nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego), możemy przyznać, ponownie obliczyć lub podjąć wypłatę tych świadczeń od dnia spełnienia wymaganych warunków – nie wcześniej jednak niż od 1 marca 2020 r. Będziemy mogli to zrobić jeśli wypełnisz i złożysz formularz niniejszego oświadczenia.

W przypadku przedłożenia oświadczenia Twój wniosek w sprawie świadczenia zakwalifikujemy tak, jakby był złożony w dacie spełnienia warunków do przyznania, ponownego ustalenia wysokości lub podjęcia wypłaty świadczenia – nie wcześniej jednak niż 1 marca 2020 r.

2. Oświadczenie najlepiej złóż wraz z wnioskiem o przyznanie, ponowne ustalenie wysokości lub podjęcie wypłaty świadczenia. Możesz złożyć je także później. A. mogli uwzględnić Twoje żądanie wyrażone w tym oświadczeniu, powinieneś złożyć je przed dniem uprawomocnienia się decyzji wydanej w wyniku rozpatrzenia Twojego wniosku o przyznanie, ponowne ustalenie wysokości lub podjęcie wypłaty świadczenia, tj. w ciągu miesiąca od dnia doręczenia tej decyzji.

3. Jeżeli złożysz wniosek o przyznanie lub przeliczenie świadczenia za okres wsteczny, składniki obliczenia świadczenia mogą być inne niż te które zostały przyjęte do obliczenia świadczenia w ostatniej decyzji, np. kwota zwaloryzowanych składek i kapitału początkowego zapisana na Twoim koncie może być niższa, a średnie dalsze trwanie życia może być dłuższe. Może to skutkować ustaleniem świadczenia w kwocie niższej, w porównaniu do kwoty ustalonej poprzednią decyzją. Różnica w wysokości świadczenia wypłaconego na podstawie poprzedniej decyzji, a świadczeniem obliczonym zgodnie z wnioskiem i przyznanym od wcześniejszej daty, stanowi nienależne świadczenie. W takiej sytuacji musisz liczyć się z koniecznością zwrotu nadpłaconej kwoty świadczenia.

4. Oświadczenie możesz wycofać wyłącznie wraz z wnioskiem w sprawie świadczenia, najpóźniej do dnia uprawomocnienia się decyzji wydanej w wyniku rozpatrzenia wniosku.

5. Oświadczenie nie dotyczy Cię jeśli ubiegasz się o świadczenie przyznawane od daty wskazanej w decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Chodzi o:

— emerytury i renty, o których mowa w art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 53),

— rodzicielskie świadczenie uzupełniające, o których mowa w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym (Dz.U. poz. 303) oraz

— emerytury i renty, o których mowa w art. 16 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. z 2020 r. poz. 517).

Ważne!

Szczegółowe informacje związane ze złożeniem oświadczenia uzyskasz w najbliższej placówce ZUS lub pod numerem telefonu Infolinii ZUS: 22 560 16 00.

Podstawa prawna:

Art. 31zy⁹ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. poz. 374, 567 i 568) w brzmieniu wprowadzonym art. 73 pkt 68 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa (...)2 (Dz.U. poz. 695).”

Dowód: dane uzyskane ze strony internetowej ZUS;

S. H. nie złożył ww. oświadczenia na formularzu ERO. Swoje żądanie przyznania mu prawa do dodatku pielęgnacyjnego od 1 marca 2020r. złożył w formie pisemnej (własnoręcznie sporządzony wniosek z 29 grudnia 2020r.) i powołał się w nim jedynie na orzeczenie LO ZUS z 5 listopada 2020r.

Bezsporne, a nadto: wniosek k. 5 akt sądowych

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie przywołanych dowodów.

Dokonując oceny zgromadzonego materiału dowodowego, sąd uznał za przydatne dla ustalenia stanu faktycznego dokumenty zgromadzone w postępowaniu. Zostały one sporządzone przez uprawnione do tego podmioty, w przewidzianej przez prawo formie. Nie były one kwestionowane przez żadną ze stron i również sąd nie znalazł powodów, dla których miałby je zakwestionować.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy rozpoznał niniejszą sprawę na posiedzeniu niejawnym zgodnie z art. 148¹ §1 k.p.c. W ocenie sądu przeprowadzenie rozprawy w niniejszej sprawie nie było konieczne, gdyż z okoliczności prawnych i faktycznych sprawy nie wynika żadna okoliczność uzasadniająca jej przeprowadzenie, w szczególności o podjęcie takiej czynności sądowej nie wnosiły strony w myśl art. 148¹ §3 k.p.c. Postępowanie zostało przeprowadzone w oparciu o dowody z dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych i w aktach sprawy.

Zgodnie z art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty, jeżeli osoba ta została uznana za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji albo ukończyła 75 lat życia.

Z treści zacytowanego przepisu wynika, że warunkiem niezbędnym do nabycia prawa do dodatku pielęgnacyjnego jest, po pierwsze, ustalenie, że osoba ubiegająca się o przyznanie tego dodatku jest całkowicie niezdolna do pracy. Następnie, po ustaleniu całkowitej niezdolności do pracy wnioskodawcy, konieczne staje się stwierdzenie, że osoba ta jest również niezdolna do samodzielnej egzystencji.

W niniejszej sprawie obie ww. kwestie nie były sporne, albowiem orzeczeniem z 5 listopada 2020r. lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że odwołujący jest niezdolny do samodzielnej egzystencji do 30 listopada 2021r. i niezdolność

ta istniała na dzień 1 marca 2020r. Na tej podstawie zaskarżoną decyzją z 24 listopada 2020r. ZUS przyznał odwołującemu prawo do dodatku pielęgnacyjnego od 1 października 2020r.

Sporna w niniejszej sprawie była jedynie kwestia daty początkowej, od której Zakład Ubezpieczeń Społecznych winien przyznać odwołującemu ww. świadczenie.

Dla rozstrzygnięcia powyższego należy sięgnąć do przepisów ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U.2020.1842 ze zm.). Zgodnie z treścią art. 31zy⁹ ust. 1 i 2 powyższej ustawy covidowej, osobom, które w okresie 30 dni po ustaniu obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii związanych z (...)19 zgłoszą wnioski o przyznanie, ponowne ustalenie wysokości lub podjęcie wypłaty emerytury, renty lub innego świadczenia o charakterze długoterminowym, do którego przyznania właściwy jest organ rentowy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, prawo do świadczenia, prawo do świadczenia w ponownie ustalonej wysokości lub wypłata świadczenia przysługuje, na ich żądanie wyrażone w formie oświadczenia, od dnia, w którym zostały spełnione warunki do przyznania, ponownego ustalenia wysokości lub podjęcia wypłaty świadczenia, nie wcześniej jednak niż od 1 marca 2020 r. (ust. 1). Przepisu ust. 1, nie stosuje się do emerytur i rent, o których mowa w art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53, 252, 568, 1222 i 1578) i w art. 16 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2020 r. poz. 517) oraz do rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 2019r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym (ust. 2).

Powyższe wyłączenie, o którym mowa w ustępie 2 artykułu 31zy⁹ ustawy covidowej, nie dotyczy odwołującego, który ubiegał się o dodatek pielęgnacyjny, o którym mowa w art. 75 ustawy emerytalnej.

W myśl art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, świadczenia przewidziane w ustawie wypłaca się, poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Z kolei art. 100 ust. 1 u.e.r. stanowi, że prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa.

Zgodnie zaś z treścią art. 133 ust. 1 ustawy emerytalnej, w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

- 1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3;
- 2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Biorąc pod uwagę treść przytoczonych przepisów, można sformułować wnioski, że uprawnienia do świadczeń długoterminowych powstają ex lege, a o terminie wypłaty świadczenia co do zasady decyduje data złożenia wniosku. Innymi słowy, określonej osobie przysługuje świadczenie z ubezpieczenia społecznego ustalone w decyzji mającej charakter deklaratoryjny od dnia spełnienia ustawowych przesłanek jego nabycia, nie wcześniej jednak niż od pierwszego dnia miesiąca złożenia stosownego wniosku o to świadczenie. Podobnie rzecz się ma w przypadku ponownego ustalenia wysokości lub podjęcia wypłaty emerytury, renty lub innego świadczenia o charakterze długoterminowym.

W art. 31zy⁹ ust. 1 ustawy (...)19 przewidziano wyjątek od zasady wyrażonej w art. 129 ust. 1 u.e.r. W myśl wskazanego przepisu w okolicznościach wskazanych w ustawie organ rentowy, ustalając prawo do określonego świadczenia, wliczając nową kwotę świadczenia bądź podejmując wypłatę zawieszonoego świadczenia, bierze pod uwagę datę

spełnienia warunków określonych w przepisach ubezpieczeniowych. Czyni to w odniesieniu do osób, które najpóźniej do 30 dni od ustania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, wprowadzonych w związku z (...)19, wystąpią do ZUS ze stosownym wnioskiem. W ustawie zastrzega się, że przyznanie, ponowne ustalenie wysokości lub podjęcie wypłaty może nastąpić nie wcześniej niż od 1 marca 2020 r. Powyższy termin określony w ustawie covidowej odnosi się do świadczeń, co do których przesłanki umożliwiające nabycie, ponowne ustalenie wysokości bądź podjęcie wypłaty zostały spełnione do tej daty. W przypadku świadczeń, w odniesieniu do których okoliczności warunkujące nabycie, ponowne ustalenie bądź podjęcie wypłaty zostaną spełnione po tej dacie, organ rentowy, podejmując określone działania, będzie brał pod uwagę termin ich ziszczenia się.

W niniejszej sprawie bezsporne było to, że S. H. spełniał przesłanki przyznania mu prawa do dodatku pielęgnacyjnego na dzień 1 marca 2020r. Na ten dzień był już bowiem całkowicie niezdolny do pracy i do samodzielnej egzystencji zgodnie z orzeczeniem LO ZUS z 5 listopada 2020r. Bezsporne jest także to, iż wniosek o to świadczenie odwołujący złożył dopiero w dniu 1 października 2020r. Co do zasady zatem prawo do dodatku pielęgnacyjnego winno mu zostać przyznane od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożył wniosek, tj. od 1 października 2020r. W niniejszej jednak sprawie, z uwagi na przepisy i cel ustawy covidowej, zastosowanie znajduje wyjątek od reguły określonej w art. 129 i art. 133 ustawy emerytalnej.

W ocenie sądu uznać należy, że S. H. zgłosił żądanie o wypłatę dodatku pielęgnacyjnego od dnia spełnienia przez niego przesłanek do tego świadczenia (w analizowanym przypadku jest to data 1 marca 2020r.) i swoje żądanie w tym zakresie złożył w formie oświadczenia, o którym mowa w art. 31 zy⁹ ustawy covidowej.

Przepis ten w swym literalnym brzmieniu wymaga jedynie:

- zgłoszenia wniosku o dane świadczenie o charakterze długoterminowym, do którego przyznania właściwy jest ZUS, najpóźniej w okresie 30 dni po ustaniu obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii związanych z (...)19,
- z jednoczesnym zgłoszeniem żądania przyznania tego świadczenia od dnia, w którym zostały spełnione warunki jego przyznania, nie wcześniej jednak niż od 1 marca 2020r., przy czym żądanie to winno być wyrażone w formie oświadczenia.

Żaden przepis ustawy z dnia 2 marca 2020r. nie zawiera szczegółowego uregulowania, w jaki sposób oświadczenie to winno być złożone (tj. jak powinno ono wyglądać, czy np. winno być złożone na formularzu, czy wystarczy wniosek własnoręczny, czy trzeba swoje żądanie umotywić np. trwającym stanem epidemii), nie odsyła również w tym zakresie do aktów wykonawczych. Oczywistym jest, iż ZUS na szczeblu ogólnopolskim wniosek taki – nazwany ostatecznie przez organ formularzem/drukiem ERO – sformułuje. Przy czym osoby obsługujące Internet taki wniosek i informacje w tym zakresie prawdopodobnie odnajdą w sposób samodzielny na stronie ZUS. Jednak nie sposób – zdaniem sądu – przerzucać tego obowiązku (znalezienia i samodzielnego pobrania odpowiedniego formularza) na ubezpieczonego, w sytuacji, gdy organ rentowy w korespondencji kierowanej do wnioskodawcy czy choćby w samej decyzji przyznającej wnioskowane świadczenie długoterminowe (w niniejszej sprawie jest to zaskarżona decyzja z 24 listopada 2020r.) w żaden sposób nie informuje (nie poucza) wnioskodawcy o możliwości ubiegania się o wnioskowane świadczenie już od dnia spełnienia warunków do jego przyznania, nie wcześniej niż od 1 marca 2020r. Taka też sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie.

Organ rentowy ani w piśmie z 12 października 2020r. wzywającym odwołującego do sprecyzowania swojego żądania, ani nawet w samej decyzji przyznającej dodatek pielęgnacyjny (tj. z 24 listopada 2020r.) nie zawarł żadnej informacji czy pouczenia o tym, iż z uwagi na trwający w Polsce stan epidemii koronawirusa możliwe jest przyznanie, przeliczenie lub podjęcie wypłaty świadczenia za cały okres, w którym obowiązywał stan zagrożenia epidemicznego lub stan epidemii, lecz nie wcześniej niż od 1 marca 2020r. (art. 31zy⁹ ustawy covidowej) i że stosowne oświadczenie w tym zakresie należało złożyć na odpowiednim formularzu (tzw. druk ERO).

W ocenie sądu odwołujący, zwłaszcza jako osoba starsza i schorowana, nie ma obowiązku śledzenia wydawanych na skutek pandemii licznych i skomplikowanych pod względem budowy aktów prawnych. Co jednak bardziej istotne, nie ma również obowiązku przeglądania strony internetowej ZUS lub Internetu w ogólności, gdzie być może „natknąłby się” na informację o wymaganym formularzu ERO. Zdaniem sądu organ rentowy winien w decyzji przyznającej świadczenie poinformować odwołującego o treści art. 31 ⁹ ustawy covidowej. Tymczasem szczegółowe informacje w tym zakresie odnaleźć można, ale dopiero w obszernej „informacji” zawartej na formularzu ERO.

Pouczenie o okolicznościach istotnych dla ustalenia prawa do świadczenia lub ustania prawa do świadczenia nie może odnosić się indywidualnie do pobierającego świadczenie, gdyż nie da się przewidzieć, które z różnorodnych okoliczności wystąpią u konkretnego świadczeniobiorcy. W tym sensie wystarczające jest przytoczenie przepisów określających te okoliczności. Jednakże pouczenie musi być na tyle zrozumiałe, aby pobierający świadczenie mógł je odnieść do własnej sytuacji. Ponieważ pouczenie dotyczy zmian w stanie faktycznym i prawnym w stosunku do stanu istniejącego w dacie przyznania świadczenia, pobierający świadczenie musi mieć możliwość skonfrontowania zmian, jakie zaszły w jego przypadku, z treścią pouczenia (wyrok Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2008 r., sygn. akt I UK 394/07, LEX nr 494135, wyrok Sądu Najwyższego z 14 marca 2006 r., sygn. akt I UK 161/05, publ. OSNP 2007/5-6/78, wyrok Sądu Najwyższego z 3 lutego 2016 r., I UK 63/15, wyrok SA w Białymstoku z 14 lutego 2019 r. III AUa 871/18 lex 2624090). Pouczenie - zgodnie z intuicją językową - zawiera element wyjaśnienia, jednakże nie można pouczeniu przypisywać cech uzasadnienia (prawnego i faktycznego) decyzji, w którym organ rentowy dokonuje wykładni stosownych przepisów. Celem pouczenia, o którym mowa nie jest więc wyczerpujące wyjaśnienie sytuacji prawnej i faktycznej, lecz pouczenie o konsekwencjach prawnych niezastosowania się emeryta do dyspozycji normy prawnej (wyrok Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2019 r., III UK 22/18, wyrok SA Gdańsk z 20.12.2012 r., III AUa 1071/12).

W ocenie sądu okręgowego na gruncie rozpoznawanej sprawy brak jakichkolwiek podstaw do uznania, że wnioskodawca został należycie pouczony czy choćby poinformowany przez organ rentowy o możliwości złożenia „żądania w formie oświadczenia”, by dodatek pielęgnacyjny został mu przyznany z wcześniejszą datą niż pierwszy dzień miesiąca, w którym złożył wniosek o to świadczenie.

Po drugie, jak już wyżej sąd sygnalizował, przepisy nie wymagają ani złożenia tego oświadczenia (o którym mowa w art. 31 ⁹ ustawy z 2.03.2020r.) na odpowiednim formularzu, ani tym bardziej jego motywowanie sytuacją epidemiologiczną. To ustawodawca z uwagi na panującą epidemię koronawirusa zdecydował się wprowadzić możliwość przyznania, przeliczenia lub podjęcia wypłaty świadczenia za cały okres, w którym obowiązywał stan zagrożenia epidemicznego lub stan epidemii. Warunkiem przyznania świadczenia długoterminowego od daty wcześniejszej niż pierwszy dzień miesiąca, w którym złożono wniosek o to świadczenie (lecz nie wcześniej niż od 1 marca 2020r.) nie jest to, jak wywodzi organ rentowy, by przyczyną niezłożenia wniosku przez S. H. w okresie od 1 marca 2020r. do 30 września 2020r. był stan epidemii czy obawa przed koronawirusem. Motywy te pozostają bowiem bez znaczenia. Sam organ rentowy w swych informacjach prezentowanych na stronie internetowej ((...) aktualnosc/1/zgloszenie-wniosku-w-sprawie-emerytury-renty-lub-innych-swiadczen-ktore-przyznaje-zus (...)) podaje: „chcesz złożyć wniosek o emeryturę, rentę bądź inne świadczenie o podobnym charakterze (lub o ich przeliczenie czy podjęcie wypłaty), a z różnych przyczyn nie możesz lub nie chcesz tego robić w okresie trwania epidemii? Nie musisz martwić się o to, że nie otrzymasz wypłaty za okres jej trwania. Wystarczy, że wniosek w tej sprawie zgłosisz najpóźniej w ciągu 30 dni po ustaniu epidemii (...). Emerytury, renty i inne świadczenia o charakterze długoterminowym przyznajemy, ponownie ustalamy ich wysokość lub wypłacamy na podstawie Twojego wniosku. Jeżeli taki wniosek złożysz najpóźniej 30 dnia po ustaniu obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii związanych z (...)19, możemy ustalić Ci prawo do świadczenia, przeliczyć Twoje świadczenie lub podjąć jego wypłatę od dnia, w którym spełniłeś wymagane do tego warunki – nie wcześniej jednak niż od 1 marca 2020 r.”.

Istotne jest zatem wyłącznie to, aby (po I) zgłosić wniosek o dane świadczenie o charakterze długoterminowym, do którego przyznania właściwy jest ZUS, najpóźniej w okresie 30 dni po ustaniu obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii związanych z (...)19 i (po II) zgłosić żądanie przyznania tego świadczenia od

dnia, w którym zostały spełnione warunki jego przyznania, nie wcześniej jednak niż od 1 marca 2020r., przy czym żądanie to winno być wyrażone w formie oświadczenia. Przepis art. 31 zy⁹ ustawy covidowej nie wymaga nawet, by ten drugi wymóg został spełniony jednocześnie wraz z wnioskiem o świadczenie lub przed uprawomocnieniem się decyzji przyznającej świadczenie. Choć w niniejszej sprawie odwołujący swoje oświadczenie, o którym mowa w powyższym przepisie, zgłosił przed uprawomocnieniem się decyzji z 24 listopada 2020r.

W ocenie sądu wystarczające jest to, iż S. H. żądanie takie w formie oświadczenia złożył w dniu 30 grudnia 2020r. (wpływ do ZUS), w formie pisemnej (własnoręcznej) i przed uprawomocnieniem się decyzji z 24 listopada 2020r., tj. przyznającej dodatek pielęgnacyjny. Jednocześnie bowiem wraz z wnioskiem o przyznanie ww. dodatku już od 1 marca 2020r. złożył odwołanie od decyzji z 24 listopada 2020r., tym samym orzeczenie to nie stało się prawomocne.

Brak przyznania odwołującemu dodatku pielęgnacyjnego od dnia spełnienia przesłanek do jego nabycia, tj. od 1 marca 2020r. wyłącznie z powodu niezłożenia oświadczenia na formularzu ERO, lecz „jedynie” w formie własnoręcznie sporządzonego wniosku (żądania), przy ustaleniu, iż pozwany organ rentowy nie pouczył odwołującego na żadnym etapie postępowania administracyjnego o możliwości zastosowania art. 31zy⁹ ustawy covidowej i konieczności złożenia oświadczenia, o którym mowa w tym przepisie na specjalnym formularzu ERO, prowadziły do niezamierzonego przez ustawodawcę pokrzywdzenia odwołującego.

Mając powyższe na względzie, sąd - na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i powołanych przepisów prawa materialnego - zmienił zaskarżoną decyzję o tyle, że przyznał S. H. prawo do dodatku pielęgnacyjnego od 1 marca 2020r. Uprawomocnienie się wyroku sądu pierwszej instancji skutkować będzie koniecznością wypłaty odwołującemu wyrównania ww. świadczenia (tj. dodatku pielęgnacyjnego) za okres od 1 marca 2020r. do 30 września 2020r., niezależnie od treści decyzji z 13 stycznia 2021r.

(-) M. M.